

Türkiye Cümhuriyeti ile İsveç Hükûmeti arasında münakit ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdikına mütedair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 10 /VI/ 1930 Sayı - 1516)

№ 1671

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti ile İsveç Hükûmeti arasında 1929 senesi eylülünün yirmi dokuzuncu günü Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3 haziran 1930

TÜRKİYE İLE İSVEÇ ARASINDA TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUAHEDENAMESİ

Bir taraftan Türkiye, diğer taraftan İsveç, iki memleket arasında teyemmünen mevcut dostluk rabitalarını kuvvetlendirmek, iki memlekette tebaalarının ikamet şartlarını tanzim etmek ve iktisadî münasebetlerini tevsi eylemek arzusunda olduklarından, bu bapta bir muahede akdine karar vermişler ve murahasaları olmak üzere:

Türkiye Reiscümhuru Hazretleri:

Diyarbakir Meb'usu, Sabık Vekil ve Büyük Elçi Zekâî, Hariciye Vekâleti Müsteşarı, Orta Elçi Menemenli Numan Rifat Beyefendileri;

Haşmetli İsveç Kralı Hazretleri:

İsveçin Türkiyede Fevkalâde Murahhas ve Orta Elçisi G. O. Wallenberg Cenaplarını tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Birinci fasıl

İkamet

Madde — 1

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, orada mer'i kanunlar ve nizamlar mahfuz kalmak kaydile, yerleşmek ve oturmak, gitmek, gelmek ve seyrüsefer etmek, kezalik o ülkeyi serbestçe terkeylemek hakkını haiz olacaklardır.

Yerleşmek ve oturmak dolayısıyla tediyesi muktazi resimler ve mükellefiyetler hususunda iki tarafın tebaaları en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefit olacaklardır.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki bu hükümler, Yüksek Âkit taraflardan herbirinin, diğer taraf tebaalarının muayyen hallerde, gerek adli bir hüküm mucibince, gerek Devletin dahilî vey: haricî emniyeti veya intizamı umumî dolayısıyla ve bilhassa içtimaî muavenet veya sıhhî veya ah

lâkî zabıta ilcasile memlekette oturanlara müsaade etmeği reddeylemek hususundaki haklarını hiçbir suretle tahdit etmez.

Muhaceret hususunda Yüksek Âkit taraflardan her biri serbestii hareketini tamamilen muhafaza eder.

Madde — 2

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları, diğerinin ülkesinde. mütekabil kanunî mevzuatta derpiş edilen ahval müstesna olmak üzere, her türlü menkul ve gayri menkul malları, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaaları ile aynı şerait altında ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak ihraz, tasarruf ve ferağ etmek hakkını haiz olacaklardır.

Bunlar, aynı şerait altında, mezkûr malları satma, bağışlama, devir, evlenme konturatosu, vasiyet ve tevarüs tarikeleri veya herhangi diğer vasıta ile serbestçe elden çıkarabileceklerdir.

Bunlar, yukarıda zikredilen hallerin hiçbirinde, mahallî tebaalar için vazolunmuş veya olunacak olanlardan başka veya daha ağır - her ne nam altında olursa olsun - mükellefiyet, resim veya vergilere tabi tutulmayacaklardır.

Madde — 3

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları diğerinin ülkesinde, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaası ile aynı şerait altında ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak, icrası mahallî tebaalara hasredilmemiş veya edilmeyecek olan her nevi san'at ve ticareti icra etmek ve herhangi hırfet ve mesleğe sülûk eylemek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 4

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, şahısları, malları, hakları ve menfaatları itibarile, kezalik her nevi ticaret, san'at hırfet veya mesleğin icrası için, mahallî tebaalara tahmil edilmiş olanlardan başka veya daha ağır mükellefiyet, resim veyahut bilâvasıta veya bilvasıta vergilere tabi tutulmayacaklardır.

Bilhassa, bunlar kendi emekleriyle, tevarüs veya vasiyet tarikile veyahut herhangi diğer kanunî bir vasıta ile ihraz ettikleri malları serbestçe ihraç etmek hakkına malik olacaklardır.

Madde — 5

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, orduda, bahriyede, hava kuvvetlerinde, milis veya millî muhafız kıtaatında her türlü askerî hizmetten, kezalik askerî hizmet yerine kaim olan herhangi mecburiyet veya mükellefiyetten muaf olacaklardır.

Bunlar sair mükellefiyetlere veya askerî istimvallere ancak mahallî tebaalar derecesinde ve bunlar hakkında derpiş edilen şerait altında tabi tutulacaklardır.

Madde — 6

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaalarının diğer taraf ülkesindeki malları ancak kanunda derpiş edilen menafii umumiye ilcasile ve âdilâne tazminat mukabilinde istimlâk edilebilecektir.

Evvelce ilân olunmadan ve tazminat tediye veya depozito edilmeden hiçbir istimlâk yapılamıyacaktır.

Madde — 7

Yüksek Âkit taraflardan herbirinin tebaaları, diğerinin ülkesinde şahıslarının ve mallarının kanunî ve adli himayesine müteallik bütün hususatta mahallî tebaalara yapılan muamelenin ay-nından müstefit olacaklardır.

Binaberin mahkemelere serbestçe ve kolayca müraccat ve mahallî tebaalarla aynı şerait altında dava ikame ve defedebileceklerdir.

Muhakeme masarifini muemmin kefalet akçesine ve meccanî muzaheretî adliyyeye müteallik ahkâm yukarıdaki hükümler haricinde kalacaktır. Bu meseleler iki taraf arasında ileride ayrı bir itilâfname ile tanzim olunacaktır.

Madde — 8

Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinde kanunî bir surette teşekkül etmiş olan ve merkezi o ülkede bulunan anonim şirketlerle - sınaî, malî şirketler ve müraselât, nakliyat ve sigorta kumpanyaları dahil olmak üzere - sair iktisadî şirketler, diğer taraf ülkesinde tanınacak ve binaberin bunlar o tarafın ülkesinde gerek müddei, gerek müddeaaaleyh sıfatile mahkemelere müracaat edebileceklerdir.

Bunlar, diğer tarafın ülkesinde faaliyet icra etmek hakkı itibarile, en ziyade müsaadeye mazhar milletin mümasil şirketlerine tanınmış veya tanınacak olan bütün haklardan ve müsaadelere müstefit olacaklardır.

Mezkûr şirketler, en ziyade müsaadeye mazhar milletin mümasil şirketlerinin tabi oldukları vergi, resim ve mükellefiyetlerden daha ağırına tabi tutulmıyacaklardır. Herhangi diğer hususta, bu maddede müstehdef şirketlere en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi tatbik edilecektir.

Madde — 9

Yüksek Âkit taraflardan hiç birinin, kendi tebaa veya şirketleri lehine, kendisinin diğer Âkit taraf tebaa veya şirketlerine bahşettiği haklardan başkalarını veya daha vasilerini mutalebe etmek için bu fasılda zikredilen en ziyade müsaadeye mazhar millet şartından mütevellit menfaati dermeyan edememesi mukarrerdir.

İkinci fasıl

Ticaret ve seyrisefain

Madde — 10

Menşei iki memleketten biri olan arzî veya sınaî müstahsallar diğer memlekete ithal olundukları zaman gerek gümrük resimlerine, emsale veya munzam resimlere müteallik hususlarda gerek herhangi diğer bir hususta üçüncü bir memleketin mümasil müstahsallarına bahşedilmiş veya ileride edilecek olan muameleden daha az müsait bir muameleye tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 11

Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinde diğerinin ülkesine ihraç edilecek olan müstahsallar, en ziyade müsaadeye mazhar millet ülkesine ihraç edilen mümasil müstahsalların tabi oldukları veya olacakları resim veya mükellefiyetlerden başkalarına veya daha ağırlarına tabi tutulmıyacaklardır.

Üçüncü bir memleketle müsavat üzere muamele görmek esası, ithalât ve ihracat resimlerinin cibayeti tarzına, emtianın gümrük antrepolarına konulmasına, gümrük aidatma ve usullerine, ithal ve ihraç olunan veya transit suretile geçen eşyanın gümrüğe kabul ve gümrükten sevkine ait muamelâta da şamildir.

Madde — 12

Menşei iki Yüksek Âkit taraftan birinin ülkesi olan arzî veya sınaî müstahsallar, diğer tarafın ülkesinde, her hangi mahiyette olursa olsun dahilî resimler hususunda, üçüncü bir memleketin mümâsil müstahsallarıma bahşedilmiş veya edilecek olan muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Madde — 13

Yüksek Âkit taraflardan her biri, ithal edilen emtiyanın menşeiini tesbit etmek üzere, bu emtiyanın mezkûr memleketin arzî veya sınaî müstahsallardan olduğuna veya o memlekette uğramış olduğu tahavvülât dolayısıyla öyle telâkki edilmesi icap ettiğini mübeyyin bir menşe şehadetnamesi ibrazını isteyebilecektir.

Menşe şehadetnameleri gerek Ticaret veya Ziraat Nezaretleri gerek salâhiyettar gümrük makamatı ve ya ticaret odası taraflarından, gerekse mürselünileyh memleketçe kabul edilmiş olan her hangi bir makam veya heyet tarafından verilecektir. Mürselünileyh memleketin Hükûmeti, menşe şehadetnamelerinin kendi siyasî veya konsolosluk mümessili tarafından tasdik edilmesini talep etmek hakkına malik olacaktır.

Mürselünileyh memleket makamatı, menşe şehadetnamelerinin fransızca tercümelerini talep edebilecektir.

Posta paketleri, mürselünileyh memleketçe ticarî mahiyeti haiz irsalâtın addedilmedikleri takdirde menşe şehadetnamesine tabi tutulmayacaklardır.

Madde — 14

İki Yüksek Âkit tarafın biri canibinden, menşei veya sevkolunacağı yer diğer tarafın ülkesi olan her hangi emtiyanın ithal yahut ihraç veya transitine müteallik hiç bir memnuiyet veya takyit, geldiği veya sevkolunduğu yer her hangi diğer bir memleket olan -eğer varsa- mümâsil emtiyaya aynı şerait altında tatbik olunmadıkça, ipka ve ihdas edilmeyecektir.

Mamafih, emniyeti umumiye, Devletin emniyetine veya ammenin sıhhatına müteallik esbap dolayısıyla, yahut hayvan hastalıklarına veya faydalı nebatların hastalıklarına, tereddidine veya einslerinin tükenmesine karşı vaki tedbir olmak üzere, yahut ta Devlet inhisarına mevzu teşkil eden emtiyaya müteallik hususlarda tesis edilmiş veya edilecek olan memnuiyet veya takyitler bu maddenin ahkâmına muhalif hareketler gibi telâkki edilmeyecektir.

Madde — 15

İki Yüksek Âkit taraf, kendi ülkelerinden insanların, yolcu ağırlıklarının, her nevi emtiyanın, irsalâtın, gemilerin, şimendifer arabaları ve vagonlarının ve sair nakliye vasıtalarının transitine müteallik bütün hususlarda birbirlerine mütekabilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi temin ederler.

Madde — 16

İnsanların, yolcu ağırlıklarının ve emtiyanın demir yolile nakline müteallik olarak, iki Yüksek Âkit taraf, sevk, nakliye ücretleri ve nakliyata müteallik umumî harçlar hususlarında birbirlerine mütekabilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi temin ederler.

Madde — 17

İki Yüksek Âkit taraftan birinin seyyar ticaret memurları diğerinin ülkesinde, faaliyetlerine müteallik bütün hususlarda ve bilhassa nûmunelere bahşedilmiş gümrük kolaylıkları hususunda en ziyade müsaadeye mazhar millet seyyar ticaret memurlarına yapılan muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Madde — 18

Türk gemi ve vapurlarile hamuleleri İsveçte, ve İsveç gemi ve vapurlarile hamuleleri Türkiye'de kendilerinin hareket ettikleri ve gidecekleri yer, keza hamulelerinin mevridi ve sevkolunacağı mahal nereleri olursa olsun millî gemi ve vapurların tabii oldukları muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Bu maddenin ahkâmı aşağıdaki hususata tatbik edilmez:

1 - Yüksek Âkit taraflardan her birinin ülkesinde mer'i veya mer'iyete konacak kanunlarla tanzim edilmekte devam edecek olan kabotaj;

2 - Millî ticareti bahriyeye bahşedilmiş veya edilebilecek olan nakdî yardım şeklindeki tergiplere, Devletin emaneten veya biliştirak işlettiği kendi gemilerine bahşettiği menfaatlara, bahri spor şirketlerine verilen imtiyazlara;

3 - Yüksek Âkit tarafların kara sularında sayıt ierasına, millî sayıt istihsalâtına, iki memleketin birinde veya diğesinde tanınmış veya tanınabilecek olan hususî müsaadata;

4 - Limanların, açık demirleme mahallerinin ve sığ sahillerin bahri hizmetlerinin ifasına ve kılağuzluk ve cer, bahri yardım ve tahlisiye ierasına (bu ameliyelerin iki taraf kara sularında, ve Türkiye için, Marmara denizinde, iera edilmeleri takdirinde).

Madde — 19

Vapur ve gemilerin tabiiyeti, bu hususta, mütekebil Devletlerin salâhiyettar makamları tarafından her memleketin kanun ve nizamlarına tevfiikan verilmiş olan vesika ve şehadetnameler mucibince, her iki tarafça kabul edilecektir.

Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden verilmiş haemi istiabi şehadetnameleri veya haemi istiabiye müteallik diğervesikalar,iki taraf arasında aktedilmiş veya edilecek hususî tarzı tesviyelere tevfiikan diğertarafça tanınacaktır.

Madde — 20

Yüksek Âkit taraflardan birinin sancağını taşıyıp diğertarafın bir limanına, mahza orada cenebi bir semti maksut için hamulelerini ikmal etmek veya cenebi memlekette getirdikleri hamulelerinin bir kısmını tahliye eylemek maksadile giren gemi ve vapurlar, mütekebil Devletlerin kanun ve nizamlarına uyarak hamulelerinin diğertarafın bir limana veya diğertarafın bir memlekete mahsus olan kısmını bu kısım için, millî sefaın lehine tespit edilmiş en aşağı miktar üzerinden ancak istifâ edilebilecek olan nezaret resimlerinden başka hiç bir resim ve masarifi tediyesile mükellef olmaksızın gemi dahilinde muhafaza ve tekrar ihraç edebileceklerdir.

Madde — 21

Yüksek Âkit taraflardan birinin bir gemisi veya vapuru diğertarafın sahillerinde karaya oturur veya batarsa, bu gemi veya vapur ile hamulesi, mütekebil memleketlerin kanun ve nizamlarının mümasil ahvalde millî gemi ve vapurlara bahşettiği müsaade ve muafiyetlerin aynından müstefit olacaklardır. Kaptana ve mürettebata gerek kendileri gerek gemi veya vapur ile hamulesi için, mahallî tebaalara yapılan nisbette muavenet ve müzaharet edilecektir.

Tahlisiye resmi hususunda tahlisin vuku bulunduğu memleketin kanunu tatbik olunacaktır.

Bundan başka, karaya oturmuş veya batmış bir gemiden kurtarılan emtianın, dahilî istihlâke arz edilmiş olmadıkça, hiç bir gümrük resmine tabii tutulmaması iki Yüksek Âkit tarafça mu-karrerdir.

Madde — 22

Bu muahedenamenin en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinin mütekebilin teminini istihdaf eden ahkâmı aşağıdakilere tatbik edilmez:

a - Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden hemhudut Devletlere hududun iki tarafında alelûmum on beşer kilometroyu geçmiyen bir saha dahilinde hudut ticaretini kolaylaştırmak maksadile bahşedilmiş veya ileride edilebilecek olan hususî müsaadelere;

b - Bir gümrük ittihadı maksadile Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden alınmış veya ileride almabilecek olan taahhütlere;

c - Gümrük tarifesi hususunda ve alelittlak herhangi diğer ticarî hususatta Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış memleketler arasında mevcut veya tesis edilebilecek olan hususî menfaat ve müsaadelere (aynı menfaat ve müsaadeler herhangi bir Devlete bahşedilmedikçe);

d - İsveğin Danimarkaya veya Norveçe veya bu iki memlekete bahşettiği veya edebileceği hususî müsaadelere (aynı müsaadeler herhangi diğer bir Devlete bahşedilmedikçe).

Madde — 23

Bu muahede mütekabil teşrii meclislerce tasvip edildikten sonra her iki tarafça tasdik olunacak ve tasdiknameler sürati mümkün ile Stokholm da teati edilecektir.

Bu muahedename, tasdiknamelerin teatisinden itibaren otuz gün sonra meriyete girecek ve iki sene müddeti haiz bulunacaktır. Bu tarihten itibaren Yüksek Âkitlerden biri canibinden feshedilmediğ müddetçe meriyette kalacak ve fesih, altı aylık bir mühletin inkızasından sonra haizi tesir olacaktır.

Yukarıda vazolunan ahkâmı tasdik etmek üzere murahhaslar bu muahedenameyi imzalamışlar mühürleriyle mühürlemişlerdir.

Ankarada 29 eylül 1929 da iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

G. O. Wallenberg

Zekâî

M. Numan

İMZA PROTOKOLU

Bu muahedenamenin imzası esnasında iki Yüksek Âkit taraf atideki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Üçüncü maddeye müteferriian

Bu muahedenamenin üçüncü maddesinde ifade edilen en ziyade müsaadeye mazhar millet şartından mütevellit menfaatin 24 temmuz 1923 te Lozan da aktedilmiş olan ikamet mukavelenamesinin dördüncü maddesi mucibince Türkiye tarafından onu imzalayan Devletlere tanınmış olan hakkı müktesebe riayet olunması hususunda İsveç tebaaların lehine dermeyan edilemeyeceğini İsveç murahhası Hükûmeti namına beyan eder.

Dördüncü maddeye müteferriian

İki Yüksek Âkit taraf, vergi tahmili hususunda milli muamele bahşolunmuş olmasının hususî imtiyazlar ve haklar için tediye edilecek vergilere mütedair 23 teşrinievvil 1908 ve ecnebilerin ve eenebi memlekette mütemekkin İsveç tebaalarının İsveç te umumî temsiller ve saire vermek veya bu temsillere iştirak eylemek hakkına müteallik 31 kânunuevvil 1913 tarihli İsveç emirnamelerinin Türk tebaalarına kabili tatbik olmasını nefyetmediğini kabul etmişlerdir.

Bununla beraber, Türk tebaaları, mezkûr emirnamelerin tatbikine müteallik hususta, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaalarına yapılan muamelenin aynunden müstefit olacaklardır.

Onuncu maddeye müteferrihan

Onuncu madde ahkâmının mahfuziyeti kaydile, İsveç Hükûmeti Türkiye den İsveç ülkesine ithal edilen ve bir metre tulünde 250 den fazla düğüm bulunan düğümlü halılara (İsveç tarifesinin 395 inci numarası) kilo başına altı kurona tenzil edilmiş olan gümrük resmini bahşetmekte devam eylemeğe taahhüt eder. Ve aynı kayıt ile, Türk Hükûmeti de İsveçten Türkiye ülkesine ithal edilen ve tamamile kauçuktan olan veya üstü tamamile veya kısmen kauçukla su geçmez hale getirilmiş bulunan ayakkaplarına 8 haziran 1929 tarihli tarifesinin 447 a numarası üzerinden % 20 tenzilât bahşetmeği taahhüt eyler.

Bununla beraber şurası mukarrerdirki iki Yüksek Âkit taraftan her biri üç ay evvel ihbar şartile serbestii hareketini tekrar iktisap etmek hakkına malik olacaktır.

Bu protokol işbu muahedenamenin mütemmim cüzünü teşkil edecek ve bunun mer'iyete girmesinden itibaren vacibüttenfiz olacaktır.

G. O. Wallenberg

Zekâî

M. Numan

<i>Cümhuriyet Reislîğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	<i>2 - VI - 1930 ve 1/690</i>
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reislîğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	<i>3 - VI - 1930 ve 4/237</i>
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	<i>Cilt Sayfa</i> <i>19 130,239,278,279,280,291:294</i>
<i>Bu kanunla ilişiği olan kanunların numaraları:</i>		